
SESJE I KONFERENCJE NAUKOWE

Sprawozdania

Kongresy i zjazdy pedagogiczne w Polsce. Konferencja naukowa w Olsztynie w dniach 18-20 września 2000 r.

Zakład Pedagogiki Historyczno-Porównawczej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Zakład Historii Myśli i Doktryn Pedagogicznych Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy (obecnie już Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego) oraz Zakład Historii Wychowania Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu zorganizowały wspólnie ogólnopolską konferencję naukową nt. „Kongresy i zjazdy pedagogiczne w Polsce”. Odbyła się ona w dniach 18-20 września 2000 roku w Olsztynie, na terenie kampusu Kortowo. Uczestniczyli w niej przedstawiciele siedmiu ośrodków akademickich: Bydgoszczy, Koszalina, Łodzi, Olsztyna, Poznania, Szczecina i Warszawy.

Konferencję otworzył w imieniu władz Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie prorektor Józef Górniewicz. W swoim wystąpieniu zapoznał zebranych z genezą i strukturą organizacyjną – powołanego do życia w 1999 roku – uniwersytetu olsztyńskiego. Przypomniał, że w dziejach tej części ziem, na Warmii i Mazurach, dawnych ziemiach pruskich, jest to już drugi uniwersytet. Pierwszym był tutaj, powstały w 1544 roku (któremu w 1560 roku król Zygmunt August nadał pełnię praw akademickich), uniwersytet w Królewcu. Podkreślił również, iż obecny olsztyński uniwersytet nawiązuje także do dziedzictwa „Hosianum” w Braniewie (założonego w 1565 roku) i jego późniejszych kontynuacji (z Warmińskim Instytutem Teologicznym włącznie), Akademii Rolniczo-Technicznej i Wyższej Szkoły Pedagogicznej – uczelni powołanych do życia w półwieczu powojennym.

W części inauguracyjnej obrady głos zabrał również przewodniczący Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, Zbigniew Kwieciński. Podkreślił on, że konferencja naukowa odbywa się w roku poprzedzającym kolejny, IV Zjazd Pedagogiczny PTP, który zostanie zorganizowany w obiektach Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Przypomniał podstawową problematykę dotychczasowych zjazdów PTP (w Warszawie-Rembertowie, w Toruniu i w Poznaniu) i ukazał ich rolę w dalszym rozwoju teorii i praktyki edukacyjnej.

Tę uroczystą i inauguracyjną część konferencji zamknęło wystąpienie Mariana Walczaka, sekretarza generalnego PTP. Wskazał on na bogactwo tematyki kongresów i zjazdów pedagogicznych organizowanych w Polsce na przestrzeni ponad 100 lat. Następnie przystąpił do przewodniczenia obradom pierwszego dnia konferencji.

W pierwszym dniu konferencji podjęto problemy, które przewijały się w obradach wielu zjazdów i kongresów pedagogicznych. Tematykę celów wychowania w świetle dyskusji oraz ustaleń kongresów i zjazdów pedagogicznych w Polsce zreferowała Halina Gajdamowicz (Uniwersytet Łódzki), problematykę opieki na dzieckiem na zjazdach i kongresach okresu międzywojennego – Wiesław Jamrozek

(Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu), kwestię organizacji młodzieżowych oraz problematykę wychowania młodzieży w wieku poszkolnym podejmowaną podczas tych zgromadzeń – Tadeusz Jałmużna (Uniwersytet Łódzki), rolę zjazdów i kongresów pedagogicznych w budowie i rozwoju systemu edukacji narodowej w Drugiej Rzeczypospolitej – Teresa Jaroszek (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), stanowisko kongresów pedagogicznych Drugiej Rzeczypospolitej wobec wychowania państwowego – Elżbieta Magiera (Uniwersytet Szczeciński), problem edukacji zdrowotnej w dyskusji i rezultatach obrad kongresów pedagogicznych do 1939 roku – Małgorzata Pośluszna (Akademia Medyczna w Poznaniu), problematykę kształcenia dzieci niepełnosprawnych (także w świetle obrad zjazdów nauczycieli szkół specjalnych, w 1925 i 1934 roku) – Ewa Kuczyńska (Bałtycka Wyższa Szkoła Humanistyczna w Koszalinie).

Obradom drugiego dnia przewodniczył Tadeusz Jałmużna. Rozpoczęła je Danuta Koźmian (Uniwersytet Szczeciński) wskazując na rolę III Kongresu Pedagogicznego we Lwowie (z 1933 roku) w realizacji reformy szkolnej lat trzydziestych. W kolejnych wystąpieniach Justyna Gulczyńska (UAM) przedstawiła zagadnienie kształcenia nauczycieli w świetle dyskusji na kongresach pedagogicznych Drugiej Rzeczypospolitej, Janina Płocha (UWM) – znaczenie Zjazdu Oświatowego z 1919 roku, tzw. Sejmu Nauczycielskiego w kształtowaniu się systemu edukacyjnego po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, Krzysztof Jakubiak (Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Bydgoszczy) – problematykę i dorobek zjazdów pedagogów Akcji Katolickiej, Grzegorz Michalski (Uniwersytet Łódzki) – zjazdowa inicjatywę lokalną w Poznaniu w 1925 roku, Urszula Moskalik (UAM) – szerszy kontekst Kongresu Pedagogicznego w Poznaniu, odbywającego się podczas Powszechnej Wystawy Krajowej w 1929 roku, Łucja Kabzińska (UWM) – udział polskich pedagogów w międzynarodowych kongresach wychowania w latach międzywojennych, Henryk Cirut (UWM) – konferencje i zjazdy nauczycieli polskich w Niemczech w okresie międzywojennym, Wojciech Wójtowicz (Uniwersytet Łódzki) – problematykę kształcenia nauczycieli podczas obrad Ogólnopolskiego Zjazdu Oświatowego w Łodzi w 1945 roku, ks. Edward Gąsior (doktorant UŁ) – udział polskiego duchowieństwa w kongresach i zjazdach pedagogicznych.

W drugim dniu konferencji zorganizowano również wyjazd do znanego sanktuarium maryjnego w Świętej Lipce, które już od średniowiecza przyciągało pielgrzymów z Prus i Warmii, a także z bardziej odległych stron Polski. Uczestnicy konferencji zwiedzili interesujący barokowy zespół architektoniczny (złożony z kościoła i klasztoru), zapoznali się z legendą i historią Świętej Lipki, wysłuchali krótkiego koncertu organowego.

Obradom trzeciego dnia przewodniczyła Danuta Koźmian. Jako pierwszy w tym dniu wystąpił Krzysztof Kabziński (UWM) prezentując znaczenie Zjazdu Oświatowego w Łodzi z 1945 roku dla kształtowania się ustroju szkolnego w powojennej Polsce. Problemy budowy szkoły polskiej na Pomorzu Zachodnim w pracach zjazdu łódzkiego przedstawił następnie Robert Jankowski (USz), tematykę i znaczenie powojennych zjazdów Naukowego Towarzystwa Pedagogicznego (w latach 1947-1948) – Iwonna Michalska (UŁ), przebieg Wojewódzkiego Zjazdu Oświatowego w Poznaniu w 1957 roku – Jan Hellwig (UAM), międzynarodowe zjazdy z zakresu pedagogiki rolniczej – Eugenia Malewska (UWM), zagadnienia oświaty rolniczej w świetle obrad zjazdów pedagogicznych w latach 1945-1959 – Alicja Kicowska (UWM).

Obrady konferencji zamknęły dwa referaty, Zbyszko Melosika (UAM) i Romana Lepperta (WSP Bydgoszcz). Dotyczyły one najnowszych kongresów pedagogicznych, z lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku i nawiązywały do treści inauguracyjnego wystąpienia Zbigniewa Kwiecińskiego. Referenci podkreślili przede wszystkim rolę tych kongresów w wyznaczaniu tożsamości i rangi pedagogiki jako dyscypliny naukowej.

Konferencja naukowa w Olsztynie przybliżyła dorobek polskich kongresów i zjazdów pedagogicznych. Stanowiąc platformę wymiany różnych doświadczeń i koncepcji pedagogicznych spełniały one istotną rolę w rozwoju teorii i praktyki edukacyjnej w Polsce. Miejmy nadzieję, że potwierdzi to również treść zapowiadanego przez organizatorów wydawnictwa pokonferencyjnego.

Wiesław Jamrożek